

יהודי, יש לך קשקשים?

ויקרא

*הסנפירים משולים לתורה והקשקשים למצוות. קיום המצוות מעיד, כמו
בסימני הכשרות, כי דרכו של יהודי המקיימן סלולה ובטוחה.*

אתה יהודי?

בחור חב"די עמד בחוצות העיר לוס אנג'לס, בפינת הרחוב, ליד דוכן להנחת תפילין, ועצר כל עובר ושב כשבפיו השאלה: "אר יו ג'ואיש?". היו לא מעט יהודים שענו בחיוב ונענו להצעה להניח תפילין. מהעבר השני של הרחוב צעד צעיר 'היפי', ומסתבר שגם הוא היה יהודי. משקרר ה'היפי' הצעיר לטווח שמיעה, שאל גם אותו מיודענו: "אתה יהודי?".

"כן!", ענה הצעיר. "אם-כך, אתה מוזמן לדוכן כדי להניח תפילין", הזמין החב"דניק.

קצפו של ההלך עלה פתאום, מבלי התראה מוקדמת. "בן כמה אתה?", פנה לחב"דניק בהבעת פנים מאיימת, והמשיך מבלי להמתין לתשובה: "נראה לי שבכל זאת אני מבוגר ממך בכמה שנים. איך אתה מעז לשאול למוצאי ולומר לי מה לעשות? נראה לך שאני חייב לך משהו?! מהיכן אתם שואבים את החוצפה שלכם?!". האיש סיים לשטוף אותו בזעם, ופנה הלאה לדרכו.

"בסך הכול שאלתי" מלמל החב"דניק במבוכה, אך הבחור כבר הספיק להסתלק מהמקום תוך טרוניות רמות על אותם הצעירים שמטרידים אותו בבקשות משונות.

לאחר שנרגע מעט, החל ה'היפ' להרהר בינו לבין עצמו ולפקפק בצדקת צעקותיו: "למה כל כך כעסתי?", שאל את עצמו, "מה בסך הכול רצה ממני? שאקיים מצווה." ואז תקפוהו הרהורי חרטה ואשם: "האם התדרדרתי עד כדי כך שזכר מצווה יהודית מבעיר כך את חמתי? לא!" החליט בהחלטה של רגע כן "אני מוכרח ללמוד על המצווה הזאת". הוא פנה לחנות יודאיקה הקרובה, בירר מהן תפילין, רכש אותן, והתחיל להניח תפילין.

עברו ימים, חלפו שבועות, וכעבור כמה חודשים הוא הרגיש שברצונו לבקר בארץ ישראל. ככל אמריקאי, פתח את ביקורו בכותל המערבי. לעיניו נגלה במלוא הדרו שריד בית מקדשינו. המקום, הגדוש באנשים, סחרר את ראשו. לפתע צדו עיניו מראה מוכר: הדוכן! כן, הדוכן שהיה עמוס בזוגות תפילין, ובסמוך לו מספר יהודים שמניחים אותן. הזיכרון היכה בו כברק. מראה הדוכן הזכיר לו את פינת הרחוב בלוס אנג'לס.

שוב הייתה זו החלטה של רגע. "אשאר כאן", הוא החליט, "ואעמוד ליד דוכן זה על מנת לזכות יהודים במצוות הנחת תפילין". אמר ועשה. הוא קבע את משכנו בירושלים, ומידי יום ביומו נהג להגיע לרחבת הכותל, נעמד על-יד הדוכן ומתחיל בעבודתו. חודשים רבים עמד שם וקיים "מבצע תפילין".

ספרייה לליובאוויטש

ביום חורפי של שלהי חודש אדר תשמ"ז הוא הגיע כהרגלו לדוכן. בעודו מסייע להנחת תפילין הוא הבחין באישה מבוגרת העומדת בצד ומביטה בו ארוכות. בתחילה לא ייחס לכך חשיבות מיוחדת. כשארכו הדקות והאישה עדיין עמדה במקומה והביטה בו, העניין החל להתמיה אותו. הוא לא הבין מדוע היא כל כך סקרנית. כשתנועת האנשים הייתה דלילה יותר,

התקרבה אליו האישה ונעמדה בסמוך.

"לאיזו תנועה אתה משתייך?", שאלה. הוא נבוך לרגע, מעולם לא חשב לשייך את עצמו לתנועה כלשהי. אבל האישה חיכתה לתשובה. "לתנועת חב"ד", הפטיר לבסוף. הוא חשב לעצמו כי אם הוא עומד עם דוכן ומניח לאנשים תפילין, הרי הוא פועל כמו שליח חב"ד. האישה האלמונית שמעה את תשובתו, הנהנה והודתה לו ופנתה לדרכה.

באותם ימים התקבל טלפון בצא"ח בניו יורק מאשה אלמנה מפלטבוש, שמעוניינת לתרום ספרים לספריה. שני צעירים מקראון הייטס נשלחו לבקר בביתה. השניים השתאו לגלות בית מלא ספרים. כל חדרי הבית היו מצופים בארונות גדושים בספרים.

"אני מבקשת לתרום זאת לספריה של ליובאוויטש", הביעה האישה את בקשתה. "מדוע את מבקשת לתרום דווקא לנו את הספרים?", שאלו אותה, "מאין בכלל הנך יודעת עלינו?". "זו תקופה מאז התאלמנתי מבעלי ז"ל, שהיה איש יודע ספר וחובב ספרים מושבע. לאורך חייו אסף ספרים רבים, כמו שאתם רואים בעצמכם", אמרה, בעודה מצביעה על ארונות הספרים שעמדו בכל מקום.

"למען האמת, לאחר פטירתו לא ידעתי מה לעשות עם הספרים הרבים הללו. אין לי צורך בהם. לא מזמן ביקרתי בארץ ישראל, ובין השאר ביקרתי גם בכותל המערבי, שם תפס את תשומת לבי דוכן של תפילין. ראיתי שם צעירים שמזמינים את המבקרים במקום להניח תפילין. פנית אל אחד האברכים במקום בשאלה מאין הוא, והוא השיב לי כי הינו חסיד ליובאוויטש. כיון שמצאה חן בעיניי פעילותם, החלטתי בו במקום לתרום את הספרים לליובאוויטש. ואכן, מיד כששבת לארה"ב, ביררתי ומצאתי את הספרייה שלכם ככתובת מתאימה".

כשביררו את מי פגשה בדוכן התפילין ליד הכותל, התברר שזהו אותו היפי מלאס אנג'לס. זה כוחה של השאלה: "אר יו ג'ואיש?!!" (ראה בכ"ז שיחת ויק"פ תשמ"ז).

הדגים והסימנים

בפרשת השבוע אנו למדים על החיות, העופות והדגים שמותרים באכילה. התורה נותנת סימנים לבהמות הכשרות לאכילה. לאחר מכן התורה אומרת על הדגים: "את זה תאכלו מכל אשר במים, כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים" (שמיני יא, ט).

הסימנים של הדגים הם "סנפיר וקשקשת", והגמרא מוסיפה ואומרת: "כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת" (נדה, נא, א). דג שיש לו קשקשים, בוודאי שיש לו גם סנפירים. הקשקשים לבדם הם הוכחה שהדג כשר לאכילה, אבל דגים שיש להם רק סנפירים, לא בהכרח שיהיה להם גם קשקשים, ולכן לאו דווקא שהם כשרים לאכילה.

עכשיו אנו יודעים איזה דג כשר ולאיזה מסעדת דגים אפשר להיכנס.

אבל כל אחד שחושב לרגע מבין שמצוות התורה הם לא רק ספר הוראות מה מותר לאכול ומה לא, ברור שיש כאן מסר עמוק יותר. תורת החסידות בכלל, והרבי בפרט, מלמדים אותנו איך התורה כולה היא הוראה בעבודת ה', ואיך אותה מצוה מסוימת, או אותו סיפור מסוים, שייכים לכל אחד ואחת בכל מקום ובכל זמן. וזה נכון גם בקשר לסימני הכשרות של דגים.

הרבי מביא פעמים רבות את תורת הבעש"ט על הפסוק בתהלים "יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים" (קז, כג) [יורדי הים קאי על הנשמה שנמצאת למעלה, ואחר כך יורדת ומתלבשת בגוף, בעולם הזה הגשמי שנמשל לים סוער, שיש בו מים רבים. ויש צורך בזהירות שלא לטבוע במים רבים. מים רבים הם טרדות הפרנסה והמחשבות שבענייני עולם הזה, ועם כל זה "לא יוכלו לכבות את האהבה" המסותרת שיש בכל נפש מישראל" (משיחות יו"ד שבט תשכ"ה, ש"פ עקב כ' מנ"א תשמ"ז).

בנוסף לכך, מובא בגמרא שבני אדם משולים לדגים שבים: "למה נמשלו בני אדם כדגי הים, לומר לך מה דגים שבים כל הגדול מחברו בולע את חברו אף בנ"א אלמלא מוראה של מלכות כל הגדול מחברו בולע את

חבירו" (ע"ז ג, ב).

אביו של הרבי, רבי לוי יצחק נ"ע, מסביר שגם בנמשל, בבני אדם שמשולים לדגים, ישנם דגים טהורים וישנם דגים טמאים. ישראל הם הדגים הטהורים. מה הם הסימנים לדג טהור? סנפיר וקשקשת. מסביר הרלו"צ נ"ע, ששני הסימנים של הדגים מסמלים את התורה והמצוות. הסנפירים הם אלו שנותנים לדג את הכוח לשוט נגד הזרם של המים, והקשקשים הם הלבוש והשריון של הדג [?] "שיריון קשקשים" (שמואל א, יז, א).

התורה משולה לסנפיר. היא זו שנותנת לאדם את הכוח לשוט נגד הזרם, לעמוד נגד כל העולם ולהאמין בדבר הנכון. כמו שאברהם אבינו הלך נגד כל העולם שהיה עובד אלילים, והוא היחידי שהאמין בה' אחד, וכשם שהסנפיר הוא חלק מגוף הדג עצמו, כך גם אצל היהודי התורה שהוא לומד הופכת להיות חלק ממנו.

הקשקשים משולים למצוות. המצווה מאוחדת עם האדם רק בזמן קיומה. כשאדם מניח תפילין, הוא מאוחד עם המצווה, אבל כשהוא מוריד אותה הוא נפרד מהמצווה. כשאדם נותן צדקה, היד שלו נעשית מרכבה לקדושה' מרכבה' לאלקות, "היד המחלקת צדקה" (תניא פרק כ"ג). אבל כשהכסף נכנס לקופה, באותו רגע הוא כבר לא חלק מהמצווה. אותו דבר הקשקשים, כשהם מחוברים לדג הם חלק מהדג, אבל כשהדג משיל אותם הם שני דברים נפרדים.

הכוח של מצוות מעשיות

באה הגמרא ומלמדת אותנו, שדג שיש לו סנפירים זה לא בהכרח שיהיו לו גם קשקשים. דהיינו, מי שלומד תורה לא מוכרח שיהיה גם אדם שמקיים מצוות. אפשר ללמוד תורה ולהישאר אדם אנוכי שדואג רק לעצמו, וכמו שהגמרא אומרת: "כל האומר אין לי אלא תורה וכו'" (יבמות קט, ב). דהיינו יש סוג אנשים שאומרים שרק בתורה הם מעוניינים.

מאידיך מי שיש לו קשקשים בוודאי שיש לו גם סנפירים. דהיינו, אותו יהודי

שעסוק בקיום מצוות מעשיות, בין אם אלו מצוות שבין אדם למקום או במצוות שבין אדם לחברו, בעזרה ליהודי אחר וכיוצא בזה, הוא בוודאי בצורה כזו או אחרת שייך גם לתורה. בזכות המצוות שהוא מקיים בסופו של דבר יגיע גם ללימוד תורה.

אז נכון, המצוות לא נהפכו ל'חלק ממנו' כמו התורה, שהופכת להיות חלק מהאדם, ועם זה, דווקא העובדה שאדם משקיע כוחות במעשים שהם נפרדים מהמהות שלו, מראה את המחויבות שלו, ואיך בעומק נפשו הוא מחובר עם מצווה המצוות. שהקדושה היא חלק בלתי נפרד מהאישיות שלו.

כשהרבי יצא עם עשרת המבצעים הדגש היה דווקא על מצות מעשיות. על מבצע תפילין, מזוזה, צדקה וכו'. כי כשיש לדג קשקשים בוודאי שיש לו גם סנפירים.